

Lokallag i Norges Bondelag

Vår saksbehandler
Harald Velsand
Tlf. 22 05 45 56

Vår dato
2008-02-15
Deres dato

Vår referanse 2007/00601/008
Arkiv: 068
Deres referanse

Klart bedre oppgjør enn i fjor

Norges Bondelag vil kreve et klart bedre oppgjør enn i fjor. Bøndene trenger et skikkelig inntektsløft og årets jordbruksforhandlinger blir meget krevende. Det positive er at høyere verdensmarkedspriser, folks kjøpekraft og underdekningen av flere norske landbruksvarer, gjør at det ligger bedre til rette for økte priser enn på lenge. Dette må utnyttes og Norges Bondelag vil kreve betydelige prisøkninger. Årets jordbruksoppgjør kan likevel ikke kun bestå av økte priser. For å sikre inntekt, velferd, variert struktur og nødvendige kapital til investeringer må det også betydelige budsjettmidler til. Norsk landbruk trenger et økonomisk krafttak!

Politikerne må få klar beskjed

Det er nå svært viktig at hele organisasjonen fokuserer på det arbeid som må gjøres for å sikre et godt jordbruksoppgjør. Norges Bondelags betydelige styrke er at vi har en organisasjon som er tilstede i hele landet. Påvirkning av politikere i alle ledd og gode oppslag om landbruket i lokal- og regionalmedia gjør viktig inntrykk i politiske kretser og retter presset mot våre forhandlingsmotparter. Det er lagt et offensivt opplegg i Norges Bondelag for å nå fram i år:

- Politikerkontakt med utdeling av lokalt materiell og brosjyre fra Bondelaget
- Regionale stormøter. Viktig med godt oppmøte for å markere behov og alvor!
- Avisaksjon – utdeling av "Bondelagsavisen"

Dette er krevende oppgaver for hele organisasjonen, men det er utrolig viktig av vi lykkes i arbeidet. Politiske resultater kommer ikke av seg sjø!

Tull om WTO i Nationen

Enkelte aviser, og dessverre særlig avisa Nationen, har bidratt til flere unødige misforståelser og usikkerhet i tilknytning til årets jordbruksoppgjør. Et av disse forholdene er hva WTO-avtalen tillater og ikke. Seinest i Nationen i dag, 15. februar forsøker Nationen å framstille det som en nyhet at prisene i markedet kan overstige målprisene. Dette er ikke en nyhet for Norges Bondelag! Dette kan sies så enkelt som at Norges Bondelag nok kjenner WTO-avtalens muligheter og begrensninger betydelig bedre enn Nationen.

WTO-avtalen setter begrensninger for såkalt gul støtte. Våre målprissystemer inngår i beregningen av gul støtte. Målprisene er grunnlaget for å sette i verk tiltak som sikrer bonden at prisene ikke faller til bunns. De oppnådde prisene i markedet kan svinge både over og under målprisene, uten at dette har noen innvirkning på beregning av gul støtte.

Bondelagets Servicekontor AS

Postadresse:	Besøksadresse:	Telefon:	Telefaks:	E-postadresse	Internet:
PB 9354 Grønland 0135 Oslo	Schweigaards gt. 34c Oslo	22 05 45 00	22 17 36 68	bondelaget@bondelaget.no	www.bondelaget.no
Norges Bondelag	Org.nr.: 939678670	Bankkonto:	8101.05.12891		
Bondelagets Servicekontor AS	Org.nr.: 985063001 MVA	Bankkonto:	8101.05.91392		

Vår dato
2008-02-15

Vår referanse
2007/00601/008

Norges Bondelag sitt klare mål med arbeidet er hele tiden å finne en løsning der en:

- gir rom for betydelig høyere priser for den norske bonde for å øke inntektene samtidig som en
- opprettholder et best mulig sikkerhetsnett for flest mulig produkter når det måtte være behov for det og
- viderefører jordbruksforhandlingssystemet.

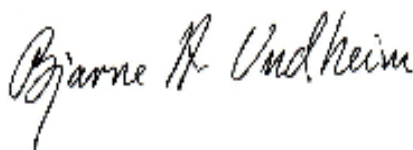
Vi ber dere studere vedlegget som går nærmere inn på forholdene omkring WTO og målpriser

Hvorfor krever ikke Norges Bondelag reforhandling av jordbruksavtalen når gjødselprisene stiger?

Er Norges Bondelag feige? Tør vi ikke kjempe når vi har et tidligere styremedlem som Landbruks- og matminister? Nei, vi er ikke feige og vi tar den kamp som kreves når vi mener det er riktig å gjøre det, uavhengig av både regjering og statsråd I dette tilfelle er kamparenaen kommende jordbruksoppgjør.

Vi har vurdert at det ikke er riktig å kreve reforhandling av inneværende jordbruksavtale fordi økte gjødselkostnader slår først inn etter at ny gjødselavtale med Yara gjøres gjeldene fra 1/7. Da er vi inne i et nytt jordbruksavtaleår. Reforhandlingsretten knytter seg til inneværende avtaleår. Økte gjødselpriser fra 1/7 vil i Budsjettmemndas materiale føres på 2009, fordi det er da den skal brukes. Det samme prinsippet gjelder hos den enkelte bonde. Har man kjøpt inn gjødsel for 40.000 kr forrige høst, er dette statusført med 40.000 kr i regnskapet. Kjøper en inn like mye gjødsel men for 70.000 kr nå til høsten, vil det bli ført med 70.000 kr sluttstatus. Gjødselkostnadene for 2008 blir 40.000 kr og for 2009 70.000 kr. I tillegg vet verken vi eller andre hvor mye gjødselkostnadene vil stige. Vi vil kreve i jordbruksoppjøret at forventet kostnadsvekst på gjødsel i 2009 skal kompenseres fullt ut.

Med hilsen

Bjarne Undheim

Harald Milli

Vedlegg:

Notat om WTO og målpriser

Vedlegg

Intet nytt fra Nationen om WTO

Av Anders Huus. Fagsjef i Norges Bondelag

Nationen slår fredag opp at bøndene kan ta bedre betalt, stikk i strid med det som tidligere er hevdet. Norges Bondelag har sagt at handlingsrommet i gjeldene WTO-avtale setter begrensninger i å øke målprisene. Her trengs det oppklaringer.

WTO-avtalen setter et tak for handelsvridende støtte (AMS) på 11,449 mrd. kr. Administrerte priser regnes som slik støtte. I Norge er målprisene administrerte priser, fordi myndighetene fastsetter de. De gir også samvirke lov til å iverksette markedsregulerende tiltak for å ta ut målprisene. Målpris er imidlertid ikke det samme som markedspris. Om prisen i markedet ligger over eller under (jfr. svin i 2006) målprisen, har ingen betydning i forhold til WTO fordi målprisene skal rapporteres til WTO. Tilsvarende er det EUs intervensjonspriser som inngår i EUs AMS, selv om markedsprisene langt overstiger disse.

Pernille Huseby gjør i sin kommentar et nummer av at WTO bekrefter at enkelte vareslag kan unntas fra avtalesystemet for et år, men at partene ikke har turt snakke høyt om dette. Dette er ikke nytt for oss, og vi har ikke forsøkt å hemmeligholde dette. Selv redegjorde jeg for dette på et større møte på Hamar i midten av januar. Og 1. nestleder, Eli Reistad, gikk grundig gjennom dette på kornkonferansen til Norges Bondelag og Norske Fellskjøp, som for øvrig Nationens Knut Herefoss dekket. Disse forholdene er også gjennomgått på en rekke andre møter i bondelaget de siste månedene. Og fakta er: Så lenge det ikke eksisterer en administrert pris, skal det heller ikke svares AMS. Om perioden med målpris er 1 år, 5 år eller 2 mnd spiller ingen rolle. For kylling ble målpris og avsetningstiltak fjernet fra 1/1-2007. Dette gav isolert ca 900 mill. kroner i lavere AMS for 2007. Grunnen: Ingen administrert pris for kylling dette året. Fjernes målprissystemet for et eller flere produkter for en kortere eller lengre periode, er sikkerhetsnett borte i periodene uten målpris. Målpris for disse produktene kan selvsagt gjeninnføres, men to forutsetninger må være oppfylt:

1. Målprisene for andre produkter kan ikke i mellomtida blitt hevet så mye at gjeninnføring av målpriser for uttatte produkter fører til at AMS-taket overstiges.
2. Det må være politisk vilje til å gjeninnføre målprisene.

Hadde kyllingmarkedet vært i betydelig ubalanse nå, ville punkt 1 satt en stopper for gjeninnføring av målprissystemet for kylling. Jeg er også usikker på om punkt 2 ville vært oppfylt.

I jordbruksavtalen ligger det inne bestemmelser om en øvre prisgrense (+10% over målpris) og styringspris. Overstiger markedsprisen øvre prisgrense 2 uker på rad, kan myndighetene sette ned tollsatsene for å bringe markedsprisen ned mot målpris. Tas det ut en markedspris i avtaleåret som ligger over målpris, sier jordbruksavtalen at det skal etableres en styringspris som ligger tilsvarende under. Disse bestemmelsene er et norsk anliggende og kreves ikke av WTO. Fjernes bestemmelsene, kan markedsprisen i teorien stige opp til tollvernet, dvs. importpris + toll. Vår AMS blir verken større eller mindre av den grunn, så lenge målprisen ligger fast. Skulle markedsprisen falle dramatisk kan ikke myndighetene velsigne markedsregulerende tiltak, før markedsprisen faller under målpris.

Vår dato
2008-02-15

Vår referanse
2007/00601/008

I sin kommentar påstår også Pernille Huseby at det ikke har vært påfallende vilje fra avtalepartene til å se grundig på de mulighetene WTO-systemet gir. Dette er helt galt. Norges Bondelag har siden tidlig i høst jobbet mye med dette fordi vår viktigste oppgave er å skaffe større inntektsmuligheter for våre medlemmer. Styret i Norges Bondelag drøftet saken på flere styremøter. Norges Bondelag sitt klare mål med arbeidet er å finne løsninger som:

- gir rom for betydelig høyere priser for den norske bonde samtidig som en
- opprettholder et best mulig sikkerhetsnett for flest mulig produkter og
- viderefører jordbruksforhandlingssystemet.

Norges Bondelag har ikke trukket noen konklusjoner. Men en konklusjonen står fast: WTO-avtalen setter begrensninger i å øke MÅLPRISENE, men dette er ikke ensbetydende med at det ikke finnes muligheter for å kunne øke markedsprisene, forutsatt politisk vilje og med den konsekvens at sikkerhetsnettet trolig svekkes. Hvis importprisene er høyere enn norske målpriser, kan en ta ut høyere markedspris uten å svekke sikkerhetsnettet. Det er ikke dette som er prisen for det vesentligste av norsk landbruk. Heller ikke Nationen kan vel tro at det bare er dette som skal til for å løfte i inntektene til norske bønder.